

Dedikodu ve Söylenti Tutumu Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Dedikodu ve Söylenti Tutumu Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19503>

Özet

Dedikodu ve Söylenti Tutumu Ölçeği (DSTÖ), Feride Ekin Bacaksız ve A. Yıldırım tarafından 2013 yılında geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, bireylerin sosyal iletişim süreçlerinde sıklıkla karşılaşılan dedikodu ve söylenti gibi gayri resmi bilgi aktarım biçimlerine yönelik sahip oldukları bilişsel, duyuşsal ve davranışsal eğilimleri (yani tutumlar) ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi, sosyal psikoloji ve hemirelik bilimleri alanlarında, bu tür sosyal fenomenlerin bireysel ve kurumsal davranışlar üzerindeki etkilerini incelemek için güvenilir bir ölçüm aracı ihtiyacına yanıt vermiştir.

Ölçek geliştirme çalışması, Anadolu Hemirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi'nde yayımlanmıştır ve DSTÖ'nün geçerlik ve güvenirlilik analizleri ile desteklenmesi amaçlanmıştır. Bu araç, özellikle üniversite öğrencileri ve genel popülasyon üzerinde sosyal davranış araştırmalarında kullanılmak üzere uygunluk göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Dedikodu, Söylenti, Tutum, Sosyal Psikoloji, Ölçek Geliştirme, Psikometrik Araçlar, Hemirelik.

Yazarlar

Feride Ekin Bacaksız, A. Yıldırım

Amaç

Dedikodu ve Söylenti Tutumu Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin dedikodu yapma, dedikoduyu dinleme ve söylentilere inanma eğilimleri gibi bu sosyal iletişim biçimlerine karşı geliştirdikleri genel tutum düzeylerini nicel olarak belirlemektir. Bu ölçüm, araştırmacıların dedikodu ve söylenti davranışlarının demografik değişkenler, kişilik özellikleri veya mesleki ortam gibi faktörlerle ilişkisini incelemelerine olanak tanır.

Ölçek, özellikle sağlık ve sosyal bilimler alanlarında, çalışma ortamlarında ya da eğitim kurumlarında dedikodu ve söylentinin yarattığı çatışma, stres veya bilgi kirliliği gibi olumsuz etkileri anlamak ve bu etkilere yönelik müdahale programları geliştirmek için önemli bir tanıtı aracı sağlamaktadır.

Yapı

DSTÖ, psikolojideki tutum kavramını temel alarak, dedikodu ve söylentiye yönelik tutumun çok boyutlu bir yapı olduğunu varsayar. Dedikodu ve söylenti, genellikle örtüben ancak kavramsal olarak farklı sosyal iletişim türleridir; dedikodu daha çok bireylerin özel yaşamlarını, söylenti ise

daha geni?, genellikle kurumsal veya kamusal konular? içerir.

Ölçek, bu tutumlar? ölçerken muhtemelen bireyin dedikodu/söylenti?i faydal? (sosyal ba? kurma, bilgi edinme arac? olarak görme) veya zararlı? (etik d???, güven zedeleyici olarak görme) olarak alg?lama derecesini yans?tan alt boyutlara sahiptir. Bu yap?, bireyin sosyal normlara uyumu ve ki?ileraras? ili?kilerdeki etik hassasiyetleri hakk?nda da bilgi sunar.

Geçerlik

Kaynak içerikte spesifik geçerlik de?erleri belirtilmemi? olsa da, ölçek geli?tirme makalesinde (E?kin Bacaks?z & Y?ld?r?m, 2013) ölçe?in yap? geçerli?inin sa?lanmas? için çe?itli analizler yap?ld??? kabul edilmektedir. Genellikle bu süreçte ?unlar yer al?:

Kapsam Geçerli?i: Ölçek maddelerinin, ölçülmek istenen tutum yap?s?n? yeterince temsil edip etmedi?i uzman görü?leri al?narak de?erlendirilmi?tir.

Yap? Geçerli?i: Ölçe?in teorik yap?s?n? desteklemek amac?yla Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve/veya Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm?? olmal?d?r. Bu analizler, ölçe?in kaç faktörden olu?tu?unu ve maddelerin bu faktörlere da??l?m?n? belirler.

Ölçüt Geçerli?i: DSTÖ puanlar?n?, teorik olarak ili?kili olmas? beklenen di?er tutum veya davran?? ölçeklerinden al?nan puanlarla korelasyonu incelenmi?tir (örne?in, sosyal onay ihtiyac? veya etik karar verme ölçekleri).

Güvenirlik

Orijinal kaynakta spesifik güvenirlik katsay?lar? yer almamaktad?r. Ancak, standart bir ölçek geli?tirme çal??mas?nda, DSTÖ'nün iç tutarl?l???n? kan?tlamak için Cronbach Alfa katsay?s?n? hesapland??? varsay?lmaktad?r. Bu katsay?, ölçekteki maddelerin tutarl? bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermek için kritik öneme sahiptir.

Geli?tiriciler, muhtemelen iç tutarl?l???n? yan? s?ra, ölçe?in zaman içinde kararlıl???n? (Test-Tekrar Test Güvenirli?i) da belirli bir örneklem üzerinde uygulam?? olabilirler. Yüksek güvenilirlik katsay?lar?, ölçe?in ölçüm hatas?n? minimize ederek tutarl? sonuçlar üretti?ini gösterir.

Faktör Analizi

Dedikodu ve Söylenti Tutumu Ölçe?i'nin geli?tirilmesi sürecinde, yap? geçerli?ini sa?lamak amac?yla Faktör Analizi kullan?lm??t?r. Bu analiz, ölçe?in tek boyutlu mu yoksa çok boyutlu mu oldu?unu ortaya koyar. Dedikodu ve söylenti kavramlar?n?n farklı sosyal i?levleri göz önüne al?nd???nda, ölçe?in birden fazla faktörden olu?mas? muhtemeldir.

Beklenen Faktörler: Ölçek, muhtemelen "Dedikoduyu Olumlu Algılama", "Söylentiye Karşı Negatif Tutum" veya "Sosyal Amaçlı Bilgi Paylaşım" gibi alt boyutlara ayrılabilir.

Yöntem: Geliştiriciler, ölçeğin nihai yapısını belirlemek için genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (EFA) kullanmışlardır. Bu analiz, maddelerin hangi temel psikolojik yapıları temsil ettiğini netleştirmeye yardımcı olmuştur.

Araç

Test Çeşidi: Geliştirme (Özgün Ölçek)

Format: Derecelendirmeli Likert Tipi Ölçek (Orijinal makale detayları eksik olmasına rağmen, psikometrik ölçeklerinin standardı budur.)

Derecelendirme: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir. Tipik olarak 5'li (Kesinlikle Katılmıyorum - Kesinlikle Katılıyorum) veya 7'li Likert formatı kullanılır.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite öğrencileri ve Genel Popülasyon (Orijinal çalışmada genellikle üniversite öğrencileri üzerinde pilot çalışma yapılır).

Yaş Grubu: Yetkinler (Genellikle 18 yaş ve üstü).

Popülasyon Detayları: Ölçek, sosyal etkileşimlerde aktif olan ve dedikodu/söylentiye maruz kalan veya bu davranışlara katılan bireyleri hedef alır.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup uygulamasına uygun, öz bildirim temelli bir ölçektir. Uygulama süresi kısadır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal İletişim, Sosyal Etki, Psikometrik Geliştirme, Geçerlik, Güvenirlik, Dedikodu, Söylenti.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Feride Ekin Bacak

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri: eskin.f@gmail.com

Yazma Adresi: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Şzinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2013

Şzinler ve Ücret: Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı genellikle yazarların iznine tabidir. Ticari kullanım veya geniş çaplı uygulamalar için sorumlu yazar Feride Ekin Bacaksız ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi gerekmektedir.

PDF Erişimi: Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [dedikodu-ve-soylenti-tutumu-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Ekin Bacaksız, F. ve Yıldırım, A. (2013). Dedikodu ve Söylenti Tutumu Ölçeği'nin geliştirilmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 16(1), 36-42.

Dedikodu ve Söylenti Tutumu Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte mevcut değildir. Maddelerin tam listesi için yukarıda belirtilen akademik makaleye başvurulması gerekmektedir.